

vrijedno djelo jer — osim novih spoznaja — obiluje mnoštvom tema i rasprava u rasponu od crkveno-političkih događaja do prepletanja različitih kulturoloških obrazaca istočno-centralne Europe (posebice dvorskih kultura). Doista, veliko i značajno djelo. Slobodno se može reći: *opus magnum et arduum* (= djelo teško i viteško)!

Pohvalu zaslužuje i nakladnik Synopsis koji je knjigu izvrsno uredio pod svim tehničkim vidicima. Zacijelo, rijetke su ovakve knjige u pedantnoj i luksuznoj izvedbi. Osim neznatnih manjkavosti u lektorskom zahvatu, knjizi bi u Prilozima dobro pristajala pregledna i iscrpna kronotaksa, ali i pokraj ovoga prigovora ona ne gubi ni najmanje na svojoj urednosti i cjelovitosti. Žalibože, malo je u nas ovakvih knjiga.

Ladislav Tadić

Željka Znidarčić (ur.), *Liječnik i kvaliteta života*, Hrvatsko katoličko liječničko društvo, Zagreb, 2006, 119 str.

Hrvatsko katoličko liječničko društvo je 2006. godine uredilo i objavilo knjigu naslova *Liječnik i kvaliteta života*. To je ustvari zbornik znanstvenih radova jedanaest istaknutih stručnjaka iz zagrebačkih medicinskih institucija. Riječ je o prikazima iznesenim na tečaju trajnoga usavršavanja liječnika, održanom 27. i 28. listopada 2006. u velikoj dvorani Hrvatskoga liječničkog zbora u Zagrebu. Za čitatelje je vrlo informativno pojašnjenje pojma »kvaliteta života« što ga je u svom uvodu iznijela inicijatorica tečaja i urednica knjige doc. dr. sc. Željka Znidarčić, pojam što su ga drugi autori obradili svaki za svoje područje.

Kvaliteta života je subjektivan doživljaj pojedinca, osjećaj sreće i zadovoljstva svojim životom. Takva se osoba osjeća zdravom, ima osjećaj sigurnosti, živi u zdravom okolišu, zadovoljna je obitelji i društvom, tjelesno je dobro pokretna, nema bolova niti kakve druge nelagode,

može se brinuti sama o sebi, ne osjeća nikakve tjeskobe niti depresije, uživa u svakodnevnim aktivnostima, uključujući svoje redovno zaposlenje. Liječnik bi trebao biti osoba koja zdravom čovjeku pomaže kako da održi i unaprijedi svoje zdravlje i koja pomaže bolesniku, liječenjem i požrtvovnim pristupom, da i u bolesti stekne osjećaj prosudbe zadovoljavajuće kvalitete specifičnog života bolesnika. Sekularni način života, koji se svojom materijalističkom i anarholiberalnom filozofijom gura u sve pore života i u sve dobne skupine, potiče kult tijela, kult vječnoga zdravlja i života, i u svojoj sebičnosti podržava pobačaj i eutanaziju. Nasuprot sekularnoj filozofiji stoji kršćanska vjera koja propovijeda i uči da u životu ima patnji i da ih mora biti, i da ih se ljubavju prema bližnjemu, tako i ljubavju liječnika prema bolesniku, predanošću, znanstvenim liječenjem, kao i duhovnošću u vlastitom životu, može smanjiti do te mjere da bolesnik ima osjećaj da je njegov život kvalitetan i da poslije dostojanstvenoga umiranja dolazi uskrsnuće u vječni život s usrećujućim Bogom.

Potonjih deset radova iscrpno obrađuje, svaki za svoje područje, temeljeno na znanstvenim zapažanjima, na iskustvu i na etičkim postulatima, sljedeće teme: kvaliteta prenatalnog života; kvaliteta života u predškolskoj dobi, u školskoj dobi; kvaliteta života starih osoba, u kroničnih bolesnika, onkoloških bolesnika, duševnih bolesnika, osoba s invaliditetom; socijalna medicina i kvaliteta života. Posljednje poglavalje odudara od nabrojanih, ono se, aktualno, osvrće na kvalitetu života liječnika: liječnikov studij i posao dugotrajni su i vrlo naporni, često pod stresom dijagnostičkih i terapijskih dilema; on radi bez vremenskog ograničenja, mora učiti svaki dan cijeli život, i u mirovni; nema vremena niti za obitelj niti za prijatelje. Sve ga to čini umornim i frustriranim; to je jedan od razloga što u Hrvatskoj manjka oko četiri tisuće liječnika.

Na kraju je prof. dr. sc. Stjepan Balaban, profesor Katoličkoga bogoslovnog fakulteta, obradio temu o kvaliteti života i s teološkog stajališta. Kvaliteta života je u teologiji razmjerno nov pojam. Kršćanska osobitost sastoji se u stavljanju naglaska na vjeru koja ozdravlja i oslobađa od raznih uvjetovanosti suvremenoga načina života. Kršćanski način i shvaćanje života i kršćanski stavovi iskustveno pokazuju da rezultiraju davanjem smisla životu i postizanjem njegove najprirodnije kvalitete. U shvaćanju života, a onda i njegove kvalitete, kršćani današnjeg vremena mogu ponuditi onu duhovnu i vjersku dimenziju koja životu daje smisao i onda kada je, ljudski gledajući, čovjek izgubio svaku vjeru u nastavak svojega životnog puta.

Ivica Ružička

Johannes B. Brantschen, *Zašto dobri Bog dopušta da patimo*, s francuskoga preveo Andrija Babić, Izazovi, 2, Nakladni zavod Globus, Zagreb, 2006, 96 str.

Povijest čovječanstva je uvijek i povijest patnje. Patnja prati čovjeka kao sjena, provlači se cijelim njegovim životom. Johannes B. Brantschen, umirovljeni profesor fundamentalne teologije sa Sveučilišta u Fribourgu u Švicarskoj, uzima patnju teološki ozbiljno, kao jedini prigovor Bogu što ga treba ozbiljno uzeti, i suočava se s tamnim, tjeskobnim pitanjem: Zašto Bog dopušta patnju — Bog o kome vjerujemo da je dobar, pravedan i mudar?

Švicarski dominikanac ne daje prebrze odgovore. Ne razrješuje misterij. Ali pokazuje mogućnosti koje kršćani imaju kada se suoče s patnjom: otpor tamo gdje se uklonjive patnje mogu dokinuti; predanje i aktivno prihvaćanje tamo gdje se patnja ne da nadvladati, nego samo podnositi i u svjetlu Kristova Uskrsnuća preobraziti u nadu.

Anto Gavrić

Anselm Grün, *Srednja životna dob: traženje smisla*, s njemačkoga preveo Ivica Tomljenović, Izazovi, 3, Nakladni zavod Globus, Zagreb, drugo izdanje 2006, 64 str.

Prekretnica srednje životne dobi mnogim ljudima predstavlja problem. Ponekad se postavlja pitanje o čitavom dotadašnjem životu. Neki na to reagiraju promjenom zanimanja, preseljenjem u novu sredinu, rastavom braka, živčanim slomom ili psihosomatskim tegobama.

Njemački benediktinac Anselm Grün u svojim se knjigama dotiče ljudske nevolje i zadire u egzistencijalna pitanja ljudskog života. Tako je postao duhovni savjetnik i duhovni vođa brojnih vrhunskih njemačkih menadžera. Doktor teologije, autor više od stotinu knjiga prevedenih na tridesetak jezika, ubraja se među najčitanije kršćanske autore današnjice.

Anselm Grün smatra srednju životnu dob važnim pozivom na suočavanje sa stvarnošću. Tko prihvati taj izazov, više ne žali za prošlim mladim danima, već on daleko više živi u sadašnjem trenutku, osjeća kako je život uzbudljiv i kako ga ono što je postalo staro uvodi u nova područja ljudskog života.

Knjiga se temelji na prikazu misli dvojice autora. U prvom dijelu dolaze do izražaja misli njemačkog mistika Ivana Taulera (1300–1361), koji krizu srednje životne dobi opisuje kao priliku za duhovni rast. Drugi dio prikazuje kako Carl Gustav Jung s psihološkog gledišta promatra probleme srednje životne dobi. Dvije različite polazne misli dolaze u ovoj knjizi do plodna dijaloga.

Anto Gavrić